

Zerina Spahić *¹

IMUNITET SVJEDOKA – OSVRT NA NOVA ZAKONSKA RJEŠENJA

Sažetak

Institut imuniteta svjedoka duboko je ukorijenjen kako u anglosaksonskom, tako i u evropsko-kontinentalnom pravnom sistemu, kao jedno od značajnijih oružja za otkrivanje organizovanog kriminala. S razvojem teških oblika organizovanog kriminala u modernom vremenu ovaj institut pokazuje sve veću zastupljenost u zakonodavstvima zemalja širom svijeta i u međunarodnom pravu. Po uzoru na komparativno-pravna rješenja, i bosanskohercegovački pravni sistem regulisao je institut imuniteta svjedoka. Ovaj institut je u bosanskohercegovačkom zakonodavstvu, u cilju osiguranja što efektivnije primjene i ostvarenja ključnih ciljeva njegovog postojanja, doživio značajne reforme. Ovaj rad je i nastao s ciljem upoznavanja s novim zakonskim rješenjima sadržanim u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku BiH. Rad prati razvoj instituta imuniteta svjedoka u komparativnom pravu, kao i u krivičnom procesnom pravu BiH, a posebnu pažnju posvećuje analizi izmjena i dopuna odredbi o imunitetu nastalih kao rezultat primjene odluke Ustavnog suda br. U-5/16.

Ključne riječi: imunitet svjedoka, organizovani kriminal, nemo prodere se ipsum, načelo oportuniteta, pravo na šutnju, pravo na pravičan postupak

1. Uvod

Imunitet svjedoka predstavlja značajno oružje u rukama organa pravosuđa koje im pomaže da se efikasno bore protiv organizovanog kriminala, te da spriječe ili zaustave nastajanje posljedica djelovanja kriminalnih organizacija. Iako se na tlu anglosaksonskih zemalja ovaj institut koristi u svom punom intenzitetu, nije zanemariv njegov značaj u evropsko-kontinentalnim pravnim sistemima. Jedan od takvih sistema jeste i bosanskohercegovački, koji je prihvatio i u svoje krivično procesno pravo ugradio imunitet svjedoka. Iako je Zakon o krivičnom postupku BiH i ranije poznavao institut imuniteta svjedoka, odlukom Ustavnog suda U-5/16 iz 2016. godine naložena je izmjena postojećih odredbi. Novim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku BiH iz 2018. godine detaljnije je regulisan ovaj institut, a sve s ciljem ispunjenja uvjeta određenosti i preciznosti ovih zakonskih odredbi.

¹ Studentica IV godine Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici.

2. Pojam i svrha imuniteta svjedoka u komparativnom pravu

2.1. Pojam i vrste imuniteta

Krivično-pravni imunitet u svom osnovnom značenju podrazumijeva svojstvo određene osobe da se protiv nje ne može voditi krivični postupak.² Posmatrano s etimološkog aspekta, imunitet potiče od latinske riječi *immunis*, što u prevodu znači „onaj koji je slobodan od službe ili poreza“.³ Krivično pravo poznaje tri vrste imuniteta: osobni imunitet, funkcionalni imunitet i imunitet kao oblik zaštite od samooptuživanja.⁴ U ovom radu primarno ćemo se baviti trećom vrstom imuniteta – imunitetom kao oblikom zaštite od samooptuživanja uz referencu na nova zakonska rješenja Zakona o krivičnom postupku BiH.⁵

2.2. Pojam i korijeni imuniteta svjedoka

Krivičnopravni institut imuniteta svjedoka ima svoje korijene u anglosaksonskoj pravnoj tradiciji.⁶ Posmatrano s historijskog aspekta, institut imuniteta svjedoka potiče još iz srednjeg vijeka u Engleskoj. Svjedoci pod imunitetom nazivali su se „krunskim svjedocima“ a za svoje svjedočenje dobijali su određene pogodnosti, prije svega blaže kazne.⁷ Ovaj institut se, od tada, nastavio upotrebljavati u anglosaksonskim zemljama za razbijanje složenih i zatvorenih kriminalnih grupa i rješavanje slučajeva povezanih s takvim grupama.

Vrhovni sud Sjedinjenih Američkih Država u presudi *Kastigar protiv Sjedinjenih Država*⁸ iz 1972. godine istakao je značaj davanja imuniteta svjedocima u slučajevim težih krivičnih djela posebno opasnih za društvo.⁹ Sud je ovom presudom naglasio da je „zakonska regulacija pitanja imuniteta

² B. Zlatarić/M. Damaška, *Rječnik krivičnog procesnog prava*, Novinsko-izdavački, štamparski i birotehnički zavod u Zagrebu, Zagreb 1966, s.v. „Procesni imunitet“, „Materijalni imunitet“.

³ A. Miletić/B. Dodik, *Imunitet svjedoka*, Projekat „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa“, VSTV, Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC), 2012, 11.

⁴ *Ibid.*

⁵ Zakon o krivičnom postupku BiH, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 65/18.

⁶ D. Primorac/S. Šarić, „Svjedok pod imunitetom (svjedok pokajnik) u krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 3/2013, 591.

⁷ D. Primorac/S. Šarić, 591.

⁸ *Kastigar v. United States*, United States Supreme Court, broj 406 U.S. 441, 1972.

⁹ R. L. Carlson, „Witness Immunity in Modern Trials: Observations on the Uniform Rule of Criminal Procedure“, *Journal of Criminal Law and Criminology*, Northern University School of Law, 67/2, 1976, 133.

svjedoka od ključnog značaja, prvenstveno zbog činjenice da su mnoga krivična djela takvog karaktera da je jedina osoba sposobna dati korisno svjedočenje ona koja je upletena u krivično djelo¹⁰. Nakon više od trideset godina donesena je jedna od najpoznatijih presuda u kojima je upotrijebljen ovaj institut – *Sjedinjene Države protiv Johna Gottija*.¹¹ Ovom presudom mafijaški „kum“ John Gotti osuđen je na 100 godina zatvora, bez mogućnosti pomilovanja, a na osnovu svjedočenja njegovog savjetnika Sammyja Gravana, kojem je u zamjenu za svjedočenje dodijeljen puni imunitet.¹²

Na tlu Evrope, kolijevkom ovog instituta smatra se Italija. Italijansko zakonodavstvo omogućilo je istražnim vlastima korištenje ovog sredstva u borbi protiv mafije i to u obliku svjedočenja tzv. „svjedoka – saradnika pravde“¹³ ili „pentita“¹⁴. Značajni rezultati upotrebom instituta „pentita“ ostvareni su u borbi protiv oružane organizacije „*Brigate Rosse*“.¹⁵ U Njemačkoj je institut imuniteta svjedoka regulisan posebnim zakonom¹⁶ gdje su upotrijebljeni termini „državni svjedok“ i „krunski svjedok“. Ovim zakonom istaknuto je da se krunskim svjedocima smatraju osobe koje su počinile krivična djela povezana s organizovanim kriminalom, ali surađuje s pravosuđem i pomaže razotkrivanju krivičnog djela i njegovih počinilaca. Njemačkim zakonom predviđena je mogućnost nekažnjavanja ili blažeg kažnjavanja krunskih svjedoka.¹⁷ Druga evropska zakonodavstva prihvatila su, većim ili manjim dijelom, slično shvatanje instituta imuniteta svjedoka.

2.3. *Nemo prodere se ipsum* – kratak osvrt na komparativno pravo

Iako se u anglosaksonskim zemljama ovaj princip primjenjuje mnogo duže i u strožijem obliku, on je prihvaćen i u zakonodavstvima u kontinentalnoj Evropi.¹⁸ U Sjedinjenim Američkim Državama ovaj princip privukao je pažnju nakon presude *Miranda protiv Arizone*¹⁹ kojom su utvrđena i takozvana

¹⁰ *Kastigar v. United States*, supra note 8.

¹¹ *United States v. Gotti and Locascio*, United States District Court New York, broj 90 CR 1051 (S-1) (ILG), 1992.

¹² D. Primorac/S. Šarić, 591, fn. 9.

¹³ *collaboratore della giustizia (it.)* – saradnici pravde

¹⁴ *pentiti (it.)* – oni koji su se pokajali, vidi u UN Office on Drugs and Crimes, *Good Practices for the Protection of Witnesses in Criminal Proceedings*, United Nations, New York 2008, 19.

¹⁵ P. J. P. Tak, „Deals with Criminals: Supergrasses, Crown Witnesses and Pentiti“, *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 5(1), 1997, 4-5.

¹⁶ *Kronzeugengesetz (njem.)* - Zakon o krunskim svjedocima

¹⁷ N. Fyfe/J. Sheptycki, „International Trends in the Facilitation of Witness Co-operation in Organised Crime Cases“, *European Journal of Criminology*, 3(3)/2006, 336, <https://heinonline.org/>

¹⁸ *Ibid.*

¹⁹ *Miranda v. Arizona*, Warren Court, 384 U.S. 436, 1996

„*Miranda pravila*“ i „*Miranda upozorenje*“²⁰. Ova pravila razvijena su kao sredstva kojima je osigurana zaštita pojedinaca od prisilne samoinkriminacije. Iako se presuda *Miranda protiv Sjedinjenih Država* odnosi na prava osumnjičenog, principi koji proizlaze iz ove presude primjenjivi su i na svjedoke. S druge strane, prema riječima američkog autora *Helmholz-a*, korijeni prava na zaštitu od samoinkriminacije ne potiču iz anglosaksonskih zemalja, nego iz evropskog *ius commune*, koji kao podlogu ima rimsko pravo i elemente crkvenog prava.²¹ S evropskog prostora i potiče poznata maksima „*nemo prodere se ipsum*“ – niko nije obavezan da sam sebe izda.²²

Princip prema kojem niko nije obavezan da sam sebe izda smatra se sastavnim dijelom člana 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda [u nastavku: Evropska konvencija].²³ U presudi *Saunders protiv Ujedinjenog Kraljevstva*²⁴ Evropski sud za ljudska prava [u nastavku: ESLJP] istakao je da pravo na šutnju i pravo osobe da ne inkriminira samu sebe predstavljaju općepriznate međunarodne standarde koji, iako nisu eksplicitno navedeni, čine sadržinu prava na pravičan postupak unutar člana 6(1) Evropske konvencije.²⁵ Suština ovih prava leži, između ostalog i u zaštiti osobe od neprimjerene prisile vlasti u postupku, što je svakako svrha člana 6 Evropske konvencije.²⁶ Dakle, ESLJP priznaje značaj pravu na šutnju i to u kontekstu Evropske konvencije.

3. Uloga instituta imuniteta svjedoka u otkrivanju organizovanog kriminala

Institut imuniteta svjedoka nastao je i počeo se primjenjivati s idejom otkrivanja organiziranih i zatvorenih kriminalnih skupina i kriminala učinjenog od strane takvih organizacija. U protekle dvije decenije, s ukupnim društvenim razvojem i tehnološkim napretkom, došlo je i do nagle ekspanzije organizovanog

²⁰ „*Miranda rights*“ – sredstvo osiguranja prava na šutnju utvrđenog Petim amandmanom na Ustav SAD, „*Miranda warranty*“ – izvorno, upozorenje koje daje američka policija osumnjičenicima neposredno nakon uhićenja ili ispitivanja; isto upozorenje dužan je dati organ pravosuđa prije ispitivanja svjedoka; vidi u Y. Kamisar, „On the Fruits of Miranda Violations, Coerced Confessions, and Compelled Testimony“, *Michigan Law Review*, 93(5)/1995, 954-955, <https://home.heinonline.org/>

²¹ R.H. Helmholz, „Origins of the Privilege Against Self-Incrimination: The Role of the European *Ius Commune*“, *New York University Law Review*, 65(962)/1990.

²² D. Stojčević/A. Romac, *Dicta et regulae iuris – latinska pravna pravila, izreke i definicije sa prevodom i objašnjenjima*, 2. izd., Savremena administracija, Beograd 1971, 292.

²³ Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Council of Europe, Rome 1950.

²⁴ *Saunders v. United Kingdom*, ECHR, broj 19187/91, 1996, 68.

²⁵ Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Council of Europe, Rome 1950.

²⁶ *Saunders v. United Kingdom*, ECHR, broj 19187/91, 1996, 68, 71.

kriminala. Otkrivanje ovakve vrste kriminaliteta postalo je poseban i težak izazov akterima pravnih sistema koji mu se suprotstavljaju. Upravo imunitet svjedoka, kako ističe i ESLJP, predstavlja važan alat domaćih vlasti u borbi protiv organizovanog kriminala.²⁷ Prema definiciji, organizovani kriminalitet znači „sistemski planirana, pripremana i podjelom posla počinjena krivična djela koja čine sudionici udruženi u zločinačkoj organizaciji trajnim djelovanjem uz upotrebu zastrašivanja, nasilja ili korupcije, bez obzira na državne granice, sa svrhom sticanja finansijske dobiti ili društvene moći“.²⁸ „Jedna od karakteristika organizovanog kriminala je da su najkrivlji i najopasniji pojedinci rijetko oni koji rade prljav posao. Iako su čelnici organizacija u konačnici odgovorni za njezine zločine, oni obično posluju putem posrednika i vlastito sudjelovanje ograničavaju na kontrolu i usmjeravanje iza kulisa.“²⁹ Uzevši u obzir ovakve karakteristike organizovanog kriminala, a posebno njegovu zatvorenost, postojanje „zavjeta šutnje“³⁰, često i povezanost s nekim eksponentima vlasti i slično³¹, razumljivo je zašto se sva krivična zakonodavstva susreću s istim problemom – kako efikasno i sigurno stati u kraj organizovanom kriminalu. U ovakvim slučajevima, nemoguće je bez osobe iznutra otkriti strukturu kriminalne organizacije, njene članove i krivična djela koja su počinili.³² Upravo u tu svrhu poseže se za institutom imuniteta svjedoka. Imunitet od krivičnog gonjenja u zamjenu za svjedočenje obično se daje pripadniku grupe za organizovani kriminal, čije je svjedočenje neophodno da bi se otkrili svi članovi grupe, njena struktura, metodologija rada, sve kriminalne veze, hijerarhija, krivična djela koja je grupa počinila, imovina koju su pripadnici kriminalne grupe pribavili itd.³³ To je, u pravilu, osoba koja je učestvovala u učinjenju krivičnog djela u ulozi saizvršioca, pomagača ili osoba koja je prikrila izvršenje krivičnog djela te na taj način i sama počinila krivično djelo. U kojim situacijama je primjereno takvoj osobi dati imunitet od krivičnog gonjenja u zamjenu za svjedočenje razmotrit ćemo detaljnije u nastavku ovog rada.

²⁷ *Cornelis v. The Netherlands*, ECHR, broj 994/03, 2003, 15.

²⁸ D. Primorac/S. Šarić, 590.

²⁹ N. Fyfe/J. Sheptycki, 1.

³⁰ R. L. Carlson, 133.

³¹ D. Primorac/S. Šarić, 591.

³² *Ibid.*

³³ *Tužilaštvo BiH protiv Turković Zijad i dr.*, Sud Bosne i Hercegovine, predmet br. S1 2 K 006087 14 Kžk, 28.11.2013. godine, 132.

4. Međunarodni pravni okvir

4.1. Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organiziranog kriminala

Cilj Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organiziranog kriminala³⁴ je unapređenje međunarodne saradnje i uspostava efikasnih mehanizama za borbu protiv transnacionalnog organizovanog kriminala. Konvencijom je propisan niz mjera čija je svrha zaštita svjedoka, pružanje pravne pomoći, razmjena informacija i mjera protiv pranja novca i slično.³⁵ Članom 26 ove Konvencije propisana je obaveza država da uvedu odgovarajuće mjere kojima će postaći pribavljanje informacija kao što su: vrsta, sastav, lokacija ili aktivnosti organiziranih kriminalnih grupa, veze s drugim sličnim grupama, te djela koja su te grupe počinile ili se spremaju počiniti.³⁶

4.2. Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije

Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije³⁷ reguliše imunitet svjedoka koristeći se terminom „svjedok – saradnik pravde“. Osnove regulacije imuniteta svjedoka, koje proizlaze iz člana 37 Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije, gotovo su identične onoj iz Konvencije Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, s tim da se ovdje veći akcenat stavlja na korupciju i sredstva njenog sprečavanja. Svojim odredbama Konvencija predviđa mogućnost blažeg kažnjavanja za osobu koja u znatnoj mjeri saraduje s organima pravosuđa.³⁸ Konvencija UN-a protiv korupcije jedini je pravno obavezujući univerzalni anti-koruptivni instrument.

³⁴ United Nations Convention against Transnational Organized Crime, UN Office on Drugs and Crime Vienna, United Nations New York 2004, Art. 29.; Konvencija je usvojena 15. novembra 2000. godine Rezolucijom Generalne skupštine UN-a br. 55/25. Otvorena je za potpisivanje na Političkoj konferenciji u Palermu, Italija, 12. i 15. decembra 2000. godine, a stupila je na snagu 29. septembra 2003. godine. U BiH Konvencija je ratificirana u martu 2002. godine.

³⁵ A. Miletić/B. Dodik, 11.

³⁶ United Nations Convention against Transnational Organized Crime, UN Office on Drugs and Crime, Vienna, United Nations New York 2004, Art. 29.

³⁷ United Nations Convention against Corruption, UN Office on Drugs and Crime, United Nations, New York 2004.; Odluka o ratifikaciji Konvencije Ujedinjenih nacija protiv korupcije, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine - Međunarodni ugovori, 5/06; Konvencija je usvojena Rezolucijom Generalne skupštine UN-a broj 58/4 dana 31. oktobra 2003. godine, a stupila na snagu 14. decembra 2005. godine. Bosna i Hercegovina je ratificirala Konvenciju u septembru 2005. godine.

³⁸ D. Primorac/S. Šarić, 594.

4.3. Preporuka Vijeća Evrope državama članicama o zaštiti svjedoka i saradnika pravde

Ovom Preporukom Vijeće Evrope ohrabruje države članice da izgrade mehanizme efikasne zaštite svjedoka i svjedoka-saradnika pravde.³⁹ Preporukom je data i definicija „saradnika pravde“ kao: „... svaka osoba koja je suočena sa krivičnom optužbom ili je već osuđena zbog učešća u kriminalnom udruženju ili drugoj kriminalnoj organizaciji bilo koje vrste, ili u činjenju organizovanog kriminala, ali pristaje na saradnju sa nadležnim organima krivičnog pravosuđa, posebno svjedočenjem o kriminalnom udruženju ili organizaciji, ili o bilo kojem djelu povezanom sa organizovanim kriminalom ili drugim teškim zločinima“.⁴⁰

5. Imunitet svjedoka u krivičnom procesnom pravu BiH do 2018. godine

Krivično procesno pravo Bosne i Hercegovine prihvata institut imuniteta svjedoka kao sredstvo otkrivanja zatvorenih kriminalnih organizacija i krivičnih djela koja čine članovi takvih organizacija. Ovaj institut direktno je povezan s članom 84 Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, kojim je propisano pravo svjedoka da ne odgovara na pojedina pitanja ako bi ga istinit odgovor na takva pitanja izložio krivičnom gonjenju.⁴¹

5.1. Principi legaliteta i oportuniteta krivičnog gonjenja u krivičnom procesnom pravu

BiH

Prema krivičnom procesnom pravu BiH, ali i drugih savremenih država, pravosudni organi, a posebno tužilac, vezani su načelom legaliteta. To u praksi znači da je tužilac dužan pokrenuti krivični postupak ukoliko su za to ispunjeni zakonski uslovi, osim ako zakonom nije drugačije propisano.⁴² Jedan od načina koji koriste savremene države i međunarodna zajednica za borbu protiv organizovanog kriminala je stvaranje zakonskih mehanizama koji dozvoljavaju da tužilac pod određenim uvjetima odstupi od načela legaliteta krivičnog gonjenja, i to samo onda kada je takvo odstupanje u javnom interesu.⁴³ Prema načelu legaliteta, tužilac je dužan preduzeti krivično gonjenje u svakom slučaju kada postoji osnov sumnje da je izvršio krivično djelo. Međutim postoje određeni izuzeci u kojima se odstupa od ovog principa, a jedan od takvih

³⁹ Recommendation Rec(2005)9 of the Committee of Ministers to member states on the protection of witnesses and collaborators of justice, Council of Europe, Committee of Ministers, 20. april 2005. godine.

⁴⁰ D. Primorac/S. Šarić, 594-595.

⁴¹ H. Sijerčić-Čolić (ed.) *et al*, *Komentari Zakona o krivičnom postupku u Bosni i Hercegovini*, Vijeće Evrope/Evropska komisija, Sarajevo 2005, 260.

⁴² N. Pivić, „Koncept istrage prema krivičnoprocesnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine“, *Anali Pravnog fakulteta u Zenici*, 19/2017, 16.

⁴³ D. Primorac/S. Šarić, 590.

izuzetaka su i krivična djela povodom kojih je Glavni tužilac Tužilaštva BiH svjedoku dao imunitet. U slučajevima kada je neophodno odstupiti od načela legaliteta, pribjegava se načelu oportuniteta krivičnog gonjenja. Imunitet svjedoka u svojoj osnovi i predstavlja specifično sredstvo primjene oportuniteta krivičnog gonjenja. Dakle, tužilac je ovlašten da cijeni cjelishodnost krivičnog gonjenja kada je riječ o primjeni instituta imuniteta svjedoka.⁴⁴

5.2. Imunitet svjedoka u ZKP BiH do 2018.

Naš zakon je prihvatio princip *nemo prodere se ipsum* u smislu u kojem ga prihvataju savremeni pravni sistemi zemalja kontinentalne Evrope. Imajući u vidu činjenicu da se u Bosni i Hercegovini Evropska konvencija direktno primjenjuje, ostaje zaključak da i naš pravni sistem prihvata isto shvatanje prava na šutnju.

I prema našem pravu, svjedok mora biti na prikladan način upozoren, a upozorenje mora biti uvedeno u zapisnik. Ako se svjedok pozove na ovo pravo, on mora i učiniti vjerojatnim da će odgovorom na neka pitanja izložiti sebe krivičnom gonjenju. Opravdanost razloga za uskraćivanje odgovora u istrazi ocjenjuje tužitelj, a u toku glavnog pretresa Sud. Ako nadležni organ pravosuđa utvrdi da svjedok nema pravo na korištenje beneficije iz člana 84, ne postoji pravo žalbe svjedoka na takvu odluku. U tom slučaju svjedok će biti prisiljen da svjedoči, ili će u suprotnom biti novčano kažnjen.⁴⁵ Međutim, ako svjedok, nakon datog upozorenja, pristane odgovarati na pitanja kojima se može izložiti krivičnom gonjenju, smatra se da se odrekao beneficije iz odredbe člana 84(1). Ako svjedok pristane odgovarati na pitanja pod uvjetom da dobije imunitet, što je regulisano članom 84(2) Zakona o krivičnom postupku BiH, on pristaje na saradnju s Tužilaštvom BiH koja je usmjerena na rasvjetljavanje slučaja, otkrivanje učinitelja i saučinitelja, kao i počinjenih krivičnih djela. U ovom slučaju tužitelj ima pravo odstupiti od načela legaliteta i upotrijebiti načelo oportuniteta krivičnog gonjenja.⁴⁶ Načelo oportuniteta kod primjene instituta imuniteta svjedoka podrazumijeva ovlaštenje tužitelja da ocjenjuje je li cjelishodno iz kriminalnopolitičkih razloga, dakle, sa stanovišta javnog interesa, da se osoba krivično goni.⁴⁷

Krivično procesno pravo Bosne i Hercegovine poznaje dvije vrste imuniteta svjedoka i to: javni imunitet i tajni imunitet. Obje ove vrste imuniteta daje

⁴⁴ N. Pivić, 18.

⁴⁵ H. Sijerčić-Čolić (ed.) et al, 161.

⁴⁶ N. Pivić, 16.

⁴⁷ V. Đurić, „Diskreciono gonjenje učinilaca krivičnih djela“, *Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici*, 10/2012, 250, <https://heinonline.org/>

nadležni tužitelj, a razlikuju se u zavisnosti od toga u kojoj se fazi krivičnog postupka imunitet dodjeljuje.⁴⁸

U prvom slučaju, kada svjedok pristane da odgovara na određena pitanja pod uvjetom da dobije imunitet u fazi istrage, tužitelj na osnovu svoje slobodne ocjene može svjedoku dati takozvani tajni imunitet. Tajni imunitet tužitelj daje da bi došao do određenih informacija koje može pružiti samo svjedok ili da bi svjedok pristao surađivati s Tužilaštvom BiH na drugi način. U drugom slučaju, kada se svjedok pozove na pravo imuniteta iz člana 84(2) u toku glavne rasprave, Tužitelj Tužilaštva BiH može, nakon procjene Suda da svjedok ima pravo uskratiti odgovore na određena pitanja, dati imunitet pod istim uvjetima kao i u istrazi. Takav imunitet naziva se javnim imunitetom. U oba slučaja, u svojoj odluci o imunitetu, Tužitelj Tužilaštva BiH mora odrediti uvjete pod kojima se imunitet daje i naglasiti da se svjedok pod imunitetom neće krivično goniti na osnovu svojih izjava datih u svjedočenju, osim ako je dao lažni iskaz.⁴⁹

U najznačajnijoj bosanskohercegovačkoj presudi u kojoj je iskorišten institut imuniteta svjedoka istaknuto je da se korištenje iskaza svjedoka pod imunitetom mora razmatrati na osnovu pojedinačnih okolnosti svakog konkretnog predmeta, odnosno u cjelini i u svjetlu važećih pozitivnih krivično-pravnih propisa.⁵⁰ Uz to, kako je naglašeno, bitno je imati u vidu da korištenje dokaza koji su dobijeni od saučesnika, koji je zbog svjedočenja dobio imunitet od krivičnog gonjenja, može dovesti u pitanje pravičnost postupka u odnosu na optuženog u smislu člana 6(1) Evropske konvencije.⁵¹ U konkretnom slučaju, Sud BiH je prihvatio iskaze svjedoka pod imunitetom samo u slučajevima kada su oni potkrijepljeni drugim dokazima. Sud je, s tim u vezi, odbio izreći osuđujuće presude optuženima u vezi s krivičnim djelima pokušaj ubistva⁵², pribavljanje oružja za izvršenje krivičnog djela ubistva⁵³, te članstvo u organiziranoj grupi ljudi u vezi sa krivičnim djelom razbojništvo⁵⁴ jer, kako je istaknuto u presudi, jedini dokazi koji direktno terete optužene jesu iskazi svjedoka pod imunitetom (K). Sud BiH je, u svakoj od navedenih tačaka oslobađajućeg dijela presude istakao da „sve činjenice koje se temelje samo na iskazu svjedoka koji su dobili imunitet ili sklopili sporazum s Tužilaštvom (u

⁴⁸ H. Sijerčić-Čolić (ed.) et al, 161.

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ *Tužilaštvo BiH protiv Turković Zijad i dr.*, Sud Bosne i Hercegovine, predmet br. S1 2 K 006087 14 Kžk, 28.11.2013., 133.

⁵¹ *Ibid.*

⁵² *Ibid.*, Tačke B i C oslobađajućeg dijela presude – optuženi T. Z., 226, 267.

⁵³ *Ibid.*, Tačka E oslobađajućeg dijela presude – optuženi S. S., 289, 290.

⁵⁴ *Ibid.*, Tačka F oslobađajućeg dijela presude – optuženi Z. N., 321.

konkretnim slučajevima iskazi svjedoka K.), Sud ne može uzeti kao utvrđene“.⁵⁵

S druge strane, Sud BiH prihvatio je iskaze svjedoka pod imunitetom u situacijama kada su isti bili pokrijepljeni iskazima drugih svjedoka i drugim izvedenim dokazima. Najznačajniju ulogu iskaz svjedoka po imunitetom imao je pri odlučivanju o krivičnoj odgovornosti Z. Turkovića u vezi sa krivičnim djelom Neovlašteni promet opojnim drogama iz člana 195(1) Krivičnog zakona BiH⁵⁶. U ovom slučaju Sud BiH je donio osuđujuću presudu ističući da su svjedoci pod imunitetom (K. i Z.) „dali detaljne iskaze, opisujući pri tome svoju ulogu koju su imali u prometu drogama, i istu ne umanjujući niti u jednom trenutku“⁵⁷. Svjedoci su precizno i u detalje opisali način prerade, dobavljanja i distribucije opojnih droga. Pored toga predstavili su uloge svih učesnika kriminalne organizacije na čelu sa Turkovićem, čime su razotkrili hijerarhiju i strukturu organizacije i na taj način doprinijeli daljem rasvjetljavanju slučaja.

Kako se Sud BiH često u svojim presudama, pa i u presudi *Turković*, poziva i oslanja na odluke Ustavnog suda i presude ESLJP, i mi ćemo u ovom dijelu rada izložiti praksu Ustavnog suda BiH i ESLJP o ovom pitanju.

Ustavni sud BiH je u nizu odluka istakao značaj imuniteta svjedoka, ali ujedno naglasivši kada primjena ovog instituta nije dovoljna. Ustavni sud je u predmetu br. **AP-2118/08** odbacio kao nedopuštenu apelaciju Rizvana Zjakića koji je istakao povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6 stav 1 Evropske konvencije. U svojoj apelaciji protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine apelant je naveo da je Vrhovni sud pogrešno primijenio odredbe člana 98 Zakona o krivičnom postupku FBiH tvrdeći kako je imunitet svjedoka u konkretnom slučaju bio nezakonit. Također je istakao da je sud proizvoljno cijenio materijalnu dokumentaciju i iskaze svjedoka, posebno se referirajući na iskaz svjedoka kojem je dodijeljen imunitet.⁵⁸ U svom obrazloženju Ustavni sud je naveo da je Vrhovni sud FBiH jasno obrazložio zbog čega je prihvatio izjavu svjedoka E.S. i ostale dokaze prezentirane tokom postupka, te da takvo obrazloženje ne smatra proizvoljnim i nelogičnim, posebno imajući u vidu da iz obrazloženja osporene odluke proizlazi da je navedeni svjedok neposredno saslušan pred Vrhovnim sudom te da je apelant imao mogućnost da ga unakrsno ispita i ospori njegove navode. Ustavni sud je primijetio da odluka o krivici apelanta nije zasnovana samo na iskazu ovog svjedoka, budući da je iskaz spornog

⁵⁵ *Ibid.*, 226, 267, 290, 321.

⁵⁶ Krivični zakon BiH, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, neslužbeni prečišćeni tekst.

⁵⁷ *Ibid.*, 432

⁵⁸ Rizvan Zjakić, Ustavni sud BiH, broj AP-2118/08, 09.03.2011. godine, 16, 26.

svjedoka doveden u vezu sa brojnim drugim provedenim materijalnim dokazima, iskazima svjedoka i nalazu i mišljenju vještaka.⁵⁹

Cijeneći standard prema kojem postoji kršenje prava na pravično suđenje kada se osuđujuća presuda u najvećoj mjeri zasniva na iskazu svjedoka pod imunitetom, Ustavni sud BiH je u Odluci **AP-661/04** utvrdio povredu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6(1) Evropske konvencije. Apelant je u svojoj apelaciji protiv presude Osnovnog suda u Trebinju i Okružnog suda u Trebinju istakao kako su sporne presude donesene poizvoljnom ocjenom dokaza, posebno se pri tome referirajući na iskaz svjedoka pod imunitetom.⁶⁰ Ustavni sud je u obrazloženju naglasio da sudovi ne mogu primjenom načela slobodne ocjene dokaza dati veću vrijednost iskazu svjedoka pod imunitetom u odnosu na druge dokaze.⁶¹ U nastavku je Ustavni sud obrazložio da postoji povreda prava na pravično suđenje jer je osuđujuća presuda protiv apelanta, u najvećoj mjeri, zasnovana na iskazu svjedoka pod imunitetom, kao jedinom neposrednom dokazu.⁶²

Međutim, u Odluci o dopustivosti i meritumu **AP- 1394/07** Ustavni sud je naglasio da se ne radi o istoj situaciji kako je to bilo u predmetu AP 661/04 (prethodno obrazloženom) i time odbacio apelaciju Ferida Okića, uprkos apelantovom navodu da je presuda zasnovana isključivo na iskazima saoptuženika. Naime, u spornom predmetu koji se vodio pred Sudom BiH⁶³ saslušano je više svjedoka pod imunitetom čiji su iskazi međusobno saglasni, potvrđuju se međusobno u svim detaljima, te su saglasni iskazima drugih saslušanih svjedoka kao i materijalnim dokazima izvedenim na glavnom pretresu. Iskazi ovih svjedoka, kako ističe Ustavni sud, čine jednu logičku cjelinu i objašnjavaju detalje cjelokupnog toka događaja za koje se apelant tereti. Iz tog razloga Ustavni sud je zaključio da su apelantovi navodi neosnovani.⁶⁴

Evropska komisija za ljudska prava u nekoliko odluka istakla je značaj imuniteta svjedoka u rasvjetljavanju slučajeva organizovanog kriminala. U jednoj takvoj odluci, *Flanders protiv Holandije*⁶⁵, Evropska komisija je utvrdila da nema povrede prava na pravičan postupak iz člana 6(1) Evropske

⁵⁹ *Ibid.*, 30, 31, 32.

⁶⁰ M.Š., Ustavni sud BiH, broj AP-661/04, 22.04.2005. godine, 7-13.

⁶¹ *Ibid.*, 41.

⁶² *Ibid.*, 37.

⁶³ *Tužilaštvo BiH protiv Okić Ferid*, Sud Bosne i Hercegovine, predmet br. KPV-04/05, 22.11.2005; *Tužilaštvo BiH protiv Okić Ferid*, Apelaciono vijeće Suda BiH, drugostepena presuda br. KPŽ-18/06, 12.02.2007. godine.

⁶⁴ Ferid Okić, Ustavni sud BiH, broj AP- 1394/07, 17.12.2009. godine, 62.

⁶⁵ *Flanders v. The Netherlands*, The European Commission of Human Rights, broj 25982/94, 1996.

konvencije. Apelant se žalio da je sud prekršio njegovo pravo na pravičan postupak samim korištenjem iskaza svjedoka koji su dobili imunitet. U obrazloženju Evropska komisija je navela da su iskazi ovih svjedoka potkrijepljeni drugim dokazima i s njima se poklapaju. Također je istaknuto da je apelant imao priliku unakrsno ispitati svjedoke, te stoga nema osnove za povredu člana 6(1) Evropske konvencije.⁶⁶ Sličan zaključak Komisija je donijela i u odluci *X protiv Ujedinjenog Kraljevstva*⁶⁷ gdje je utvrđeno, *inter alia*, da je „način na koji je pribavljen iskaz svjedoka koji je dobio imunitet otvoreno predstavljen aplikantu, njegovoj odbrani i sudu“, te da je „aplikant imao priliku izjasniti se o svjedočenju ovog svjedoka, što je propustio učiniti“.⁶⁸ ESLJP je u presudi *Cornelis protiv Holandije*⁶⁹ istakao značaj imuniteta svjedoka, ali istovremeno skrenuo pažnju na moguću povredu člana 6(1) Evropske konvencije. U konkretnom slučaju ESLJP je utvrdio da su aplikant i domaći sudovi od samog početka bili svjesni „sporazuma o priznanju krivnje“ kojim je dat imunitet svjedoku Z., te da su imali priliku iskaz svjedoka detaljno preispitati i provjeriti njegovu pouzdanost i vjerodostojnost.⁷⁰ Nadalje, osuda aplikanta nije zasnovana samo na iskazu ovog svjedoka, nego i na iskazima drugih svjedoka, policijskim izvještajima, kao i forenzičkim nalazima.⁷¹ Iz tog razloga ESLJP je zaključio da ne postoji povreda člana 6(1) Evropske konvencije. Do sličnih zaključaka ESLJP je došao i u brojnim drugim slučajevima.⁷²

6. Imunitet svjedoka u krivičnom procesnom pravu BiH – nova zakonska rješenja

6.1. Odluka Ustavnog suda U-5/16

Dana 27. juna 2016. godine, druga zamjenica predsjedavajućeg (u vrijeme podnošenja zahtjeva) Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH [u nastavku: PSBiH] podnijela je zahtjev za ocjenu ustavnosti odredbi člana 84 st. 2, 3, 4 i 5 Zakona o krivičnom postupku BiH sa odredbama I/2, II/3(e) Ustava BiH. U svom zahtjevu podnositeljica je istakla da odredbe člana 84 Zakona o krivičnom postupku BiH ne ispunjavaju osnovne uvjete preciznosti i određenosti. Nadalje, podnositeljica navodi da se, prema tada važećim odredbama člana 84 Zakona o krivičnom postupku BiH, imunitet svjedoka

⁶⁶ *Ibid.*, 4.

⁶⁷ *X v. The United Kingdom*, The European Commission of Human Rights, broj 7306/75, 1976.

⁶⁸ *Ibid.*, 4-5.

⁶⁹ *Cornelis v. The Netherlands*, ECHR, broj 994/03, 2003.

⁷⁰ *Ibid.*, 15.

⁷¹ *Ibid.*, 16.

⁷² Pogledati također *Labita v. Italy*, ECHR, broj 26772/95, 1995; *Lorsé v. The Netherlands*, ECHR, broj 44484/98, 1998; *Verhoek v. The Netherlands*, broj 54445/00, 2000.

može dodijeliti i za najteža krivična djela, pri čemu se značajno krši pravo žrtve i oštećenog na zadovoljštinu u krivičnom postupku.⁷³

Ustavni sud je, pri analizi ustavnosti navedenih odredbi Zakona o krivičnom postupku, prije svega istakao značaj postojanja instituta imuniteta svjedoka. Ovom prilikom, Ustavni sud je istakao, referirajući se na relevantnu presudu Evropskog suda za ljudska prava, da pravo na šutnju i pravo lica da ne inkriminira sam sebe predstavljaju principe koji su sastavni dio člana 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.⁷⁴ U nastavku, Ustavni sud je jasno obrazložio kriminalnopolitičke razloge „ugrađivanja“ imuniteta svjedoka u krivično procesno pravo BiH, navodeći da je osnovna svrha ovog instituta „suprotstavljanje ozbiljnim prijetnjama po sigurnost građana koje se pojavljuju u obliku terorističkih organizacija ili drugih organiziranih i povezanih zločinačkih udruženja, odnosno da se izvršiocima ovakvih djela, a naročito njihovi organizatori privedu pravdi“.⁷⁵

Analizirajući vladavinu prava, kao jedan od principa na kojima se temelji ustavno-pravno uređenje Bosne i Hercegovine, Ustavni sud BiH je istakao da je zadatak zakonodavca da se pri uređenju pojedinih instituta krivičnog postupka vodi Ustavom BiH. Također, Ustavni sud istakao je obavezu da takvo uređenje bude u skladu s ostvarenjem legitimnih ciljeva krivičnog postupka, a to su pravna sigurnost, određenost, pristupačnost, predvidljivost i pravna izvjesnost normi, kao i procesna ravnopravnost položaja stranaka. Iz toga proizlazi da pravna norma mora biti dostupna licima na koje se primjenjuje i za njih predvidljiva, odnosno dovoljno precizna da se iz nje mogu zaključiti prava i obaveze onih na koje se norma odnosi.⁷⁶

Ustavni sud je na koncu zaključio da navedene odredbe člana 84. Zakona o krivičnom postupku ne ispunjavaju uvjete određenosti i preciznosti iz sljedećih razloga:

Prvo, odredbe nisu precizne u pogledu obima imuniteta svjedoka, jer nije jasno da li se odluka o imunitetu odnosi na radnje koje je svjedok naveo u svom iskazu ili na radnje iz cjelokupnog krivično-pravnog događaja.

Drugo, nije propisan mehanizam koji će osigurati da svjedok koji je dobio imunitet, a koji nije svjedočio, bude procesuiran zbog krivičnog djela za koje je dobio imunitet.

Treće, zakonodavac nije propisao kada, pod kojim okolnostima i na koji način će se preduzeti krivično gonjenje.

⁷³ Borjana Krišto, Ustavni sud BiH, broj U-5/16, 1, 6, 7, 35.

⁷⁴ *Ibid.*, 31.

⁷⁵ *Ibid.*, 34.

⁷⁶ *Ibid.*, 37, 38.

Nadalje, Ustavni sud posebno ističe da su navedene odredbe neprecizne jer zakonodavac nigdje precizno ne navodi krivična djela za koja se može dodijeliti imunitet. Oštećeni krivičnim djelom, u čijem izvršenju je učestvovalo lice koje je dobilo imunitet, neće moći ostvariti ona prava koja su mu Zakonom o krivičnom postupku zagwarantovana, a koja bi mogao ostvariti da imunitet nije dodijeljen. Prema tome, Ustavni sud je istakao da se ovakvim odredbama značajno ugrožava pravo pojedinca na jednakost pred zakonom i pravo oštećenog na zadovoljštinu. Zakonodavac, zbog zaštite ovih prava, mora propisati za koja krivična djela se imunitet može dati, a za koja to nije primjereno.⁷⁷

6.2. Provedba Odluke Ustavnog suda U-5/16 u krivično-procesno zakonodavstvo BiH

Odlukom Ustavnog suda BiH br. U-5/16 naloženo je PSBiH Bosne i Hercegovine da u roku od šest mjeseci od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud BiH o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.⁷⁸

Budući da, ni nakon skoro dvije godine od donošenja pomenute odluke PSBiH nije uskladila odredbe Zakona o krivičnom postupku BiH, Ustavni sud je ponovno reagovao 31. maja 2018. godine. Predstavnički dom PSBiH je još u julu 2017. godine razmatrao Odluku Ustavnog suda nakon čega ju je dostavilo Vijeću ministara na realizaciju. Vijeće ministara nije odreagovalo, te mu je upućena urgencija. Ustavni sud je ponovo u januaru 2018. godine, nakon isteka roka za izvršenje Odluke, zatražio od Parlamentarne skupštine da dostavi obavještenje o izvršenju Odluke i dokaze koji to potvrđuju. PSBiH se opravdala nedjelovanjem Vijeća ministara BiH.⁷⁹ Podsjećajući na to da su njegove odluke konačne i obavezujuće, Ustavni sud je zaključio da PSBiH nije u predviđenom roku uskladila osporene odredbe Zakona o krivičnom postupku BiH. S tim u vezi, Ustavni sud je samostalno odredio način izvršenja Odluke. Odlučeno je da će se do izmjene zakona, koja se dalje ne smije odlagati, odredbe spornih članova primjenjivati u skladu s Odlukom U-5/16, standardima iz Ustava BiH i Evropske konvencije.⁸⁰

6.3. Izmjene i dopune Zakona o krivičnom postupku BiH

Nedugo nakon donošenja Rješenja Ustavnog suda o neizvršenju Odluke, na 42. sjednici Doma naroda PSBiH (održanoj 11. septembra 2018. godine) i 11. hitnoj sjednici Predstavničkog doma PSBiH (održanoj 17. septembra 2018.

⁷⁷ *Ibid.*, 40.

⁷⁸ *Ibid.*, Odluka o dopustivosti i meritumu, 3.

⁷⁹ Rješenje o neizvršenju br. D72, Ustavni sud BiH, Predmet U-5/16, 31. maj 2018, 6,7,8,9.

⁸⁰ *Ibid.*, 13.

godine)⁸¹ konačno je usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine.⁸² Time je član 84 Zakona o krivičnom postupku BiH⁸³ usklađen s Odlukom Ustavnog suda BiH i međunarodnim standardima iz ove oblasti. Član 84 izmijenjen je tako da njegove odredbe ispunjavaju uvjete preciznosti i određenosti pravne norme koji su sastavni dio principa pravne sigurnosti.

Izmijenjeni član 84 detaljnije objašnjava na koji način i pod kojim uvjetima se svjedoku može dati imunitet. Stavom 2 ovog člana, za razliku od iste odredbe Zakona iz 2013. godine, jasno je određeno da će svjedok odgovarati na pitanja koja ga mogu izložiti krivičnom gonjenju samo ako Glavni tužilac Tužilaštva BiH da pismenu izjavu da neće preduzeti krivično gonjenje svjedoka za radnje koje je naveo u iskazu. U izjavi Glavni tužilac mora navesti da se ona odnosi samo na krivično djelo koje je počinio svjedok za koje je zapriječena kazna iste težine ili manja od one utvrđene za krivično djelo za koje se vodi postupak. Da li je izjava u skladu sa odredbama člana 84 utvrđuje Sud posebnim rješenjem.⁸⁴ Ovim je tačno određen način na koji svjedok može dobiti imunitet. Nadalje, novim izmjenama i dopunama određen je konkretan uvjet pod kojim Glavni tužilac može dati imunitet – da je iskaz važan za dokazivanje da je drugo lice počinilo neko od navedenih krivičnih djela.⁸⁵ Najvažnija razlika koju postavljaju nove izmjene i dopune u odnosu na stare odredbe člana 84 je određenje krivičnih djela za koja se može dati imunitet⁸⁶, iako je raspon krivičnih djela koja su obuhvaćena imunitetom i dalje prilično širok. Također, stavom 9 ovog člana istaknuto je da će se imunitet svjedoku uskratiti ako se radnje iz datog iskaza odnose na krivična djela za koja nije moguće dati imunitet.⁸⁷ Prema novim izmjenama i dopunama, određeno je da svjedok, nakon davanja pismene izjave da će dati istinit iskaz, pristupa davanju iskaza. Tek nakon što svjedok da iskaz, Glavni tužilac će donijeti rješenje o imunitetu svjedoka navodeći u istom na koje krivično djelo se imunitet odnosi.⁸⁸ U suprotnom, ako svjedok ne postupi u skladu s odredbama ovog člana, Tužilac će u rješenju uskratiti pravo na imunitet svjedoku.⁸⁹ Izmjenama i dopunama iz

⁸¹<https://www.parlament.ba/Publication/Read/13953?title=odrzana-11.-hitna-sjednica-predstavnickog-doma&pageId=0> (24.11.2020.)

⁸² Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku BiH, „Službeni glasnik BiH“, br. 65/18, 21.09.2018.

⁸³ *Ibid.*, čl. 1.

⁸⁴ Zakon o krivičnom postupku BiH, „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 65/18, neslužbeni prečišćeni tekst, čl. 84(2), (5) i (6).

⁸⁵ *Ibid.*, čl. 84(3).

⁸⁶ *Ibid.*, čl. 84(4).

⁸⁷ *Ibid.*, čl. 84(9).

⁸⁸ *Ibid.*, čl. 84(8).

⁸⁹ *Ibid.*, čl. 84(9).

2018. godine značajno je iskristalizirana zakonska regulativa instituta imuniteta svjedoka. Iz zakonskih odredbi jasno se može razlučiti svrha davanja imuniteta svjedoka, te zaključiti pod kojim uvjetima i na koji način Glavni tužilac može pristupiti primjeni ovog sredstva. U konačnici, može se zaključiti da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku BiH, iako s velikim zakašnjenjem, provedena Odluka Ustavnog suda i svi zahtjevi koji proizlaze iz iste.

7. Zaključak

Kroz analizu imuniteta svjedoka kao sredstva za kontrolu i rasvjetljavanje slučajeva organizovanog kriminala istakli smo, u više navrata, njegovu osobitu vrijednost. Imunitet svjedoka je pravni mehanizam prihvaćen u različitim pravnim sistemima, a njegov veliki značaj proizlazi iz sve složenijih problema pri rješavanju slučajeva organizovanog kriminala sa kojima se susreću, u manjoj ili većoj mjeri, organi pravosuđa svih zemalja. Ovakva važnost imuniteta svjedoka implicira i potrebu da se on što bolje reguliše kako bi se ispravno primijenio u praksi. Odlukom U-5/16 Ustavni sud BiH jasno je istakao normativne nedostatke odredbi bosanskohercegovačkog Zakona o krivičnom postupku i učinio izrazito opravdanom potrebu za hitnom izmjenom i proširenjem istih odredbi. Stoga ne iznenađuje stalno insistiranje Suda na usvajanju izmjena i dopuna koje će osigurati sigurnu i svrsishodnu primjenu ovog mehanizma. Zakonodavne vlasti su, na koncu, iako uz veliko zakašnjenje i izvan svih propisanih rokova, uspjele odgovoriti na zahtjeve Ustavnog suda. Iz analize novih odredbi zaključujemo da Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku BiH pruža mnogo kvalitetniji i obuhvatniji osnov za ispravnu upotrebu imuniteta svjedoka u krivičnim postupcima u budućnosti, čime se bosanskohercegovačko pravosuđe dijelom približilo međunarodnim i općeprihvaćenim standardima iz ove oblasti.